

MEMO

1

voor : Vaste commissie OCW Tweede Kamer
van : OLON
datum : 12-11-2007
onderwerp : Rondetafelgesprek Media, 15 november 2007

Over het WRR-rapport bestaat het misverstand dat het alleen of vooral over *landelijke* publieke omroep zou gaan. Echter, veel van wat over publieke omroep in het algemeen wordt gesteld heeft automatisch ook relevantie voor publieke *lokale* omroep. Daarnaast zijn er nog passages die van extra belang zijn voor lokale omroep:

- WRR: *“De maatschappelijke meningsvorming op het niveau van de regionale en lokale gemeenschap wordt steeds belangrijker en hiermee neemt ook het belang toe van de aanwezigheid van platforms voor nieuws en meningsvorming.”* We onderschrijven deze constatering. We betreuren het dat deze WRR-constatering niet leidt tot herziening van het mediabeleid inzake lokale omroep. Minister Plasterk stelt weliswaar: *“Veel mensen zijn zeer geïnteresseerd in zaken die zich in de eigen woonplaats en regio afspelen. Het is daarom belangrijk dat er in Nederland lokale en regionale publieke omroepen zijn.”* Maar er worden geen maatregelen voorgesteld om de positie van publieke lokale omroep te versterken. Geen extra geld, zelfs geen oormerking, geen toegang tot het Stimuleringsfonds Culturele Omroepproducties, geen oog voor samenwerkingsvormen tussen publiek lokale en landelijke publieke omroep. Terwijl daarvan goede voorbeelden zijn: FunX en samenwerking OLON en RVU in het 'Club van 100' project: voor dergelijke samenwerkingsvormen zou structureel geld uit omroepmiddelen beschikbaar moeten zijn. De WRR stelt: *“Daarbij valt het op dat deze ontwikkelingen en dynamiek op het lokale en regionale niveau, zeker in vergelijking met het buitenland, weinig verbonden zijn met het nationale niveau. Mogelijkheden om publieke voorzieningen (zoals omroep) op creatieve wijze met elkaar te verbinden worden nog weinig benut.”*

- WRR: *“De lokale omroepen komen in de regel voort uit lokale sociale bewegingen (bijvoorbeeld allochtone groepen met een eigen station), zij werken veelal geheel of ten dele met vrijwilligers en zij worden deels gevoed door reclame-inkomsten en deels door gemeentelijke subsidies.”* In de brief van Plasterk wordt deze nadruk op 'bijdrage vrijwilligers' overgenomen. Dat doet onvoldoende recht aan de lokale omroepen, die al een meer of zelfs volledig professionele basis hebben, zoals AT5 in Amsterdam en bijv. lokale omroepen in Oss, Den Haag, Groningen, Venlo. Die zijn, zelfs ondanks het feit dat ze bovengemiddeld lokale subsidie ontvangen, toch ook extra gevoelig voor het afbrokkelen van bereik van hun televisieprogramma's door het uitblijven van toegang tot digitale omroepnetwerken. Die zien hun reclame-inkomsten inmiddels fors teruglopen, gemeentes vragen waarom ze nog niet digitaal te ontvangen zijn. Als we nog veel langer op toegang tot digitale omroep moeten wachten, moeten veel lokale omroepen gaan inkrimpen.

Overigens: die ruim twintig duizenden vrijwilligers, die naast de 500 betaalde medewerkers zorgen voor de tienduizenden lokale radio- en tv-programma's in bijna 90% van alle Nederlandse gemeenten, zijn bij uitstek de 'betrokken' burgers waar de samenleving zo'n behoefte aan heeft. Dat zijn burgers die energie en tijd steken in lokale democratie, cultuur en informatie. In de ruim 25 jaar dat lokale omroep bestaat, zijn er zo meer dan 150.000 burgers hiermee actief bezig geweest: publieke lokale omroep draag alleen daarom al belangrijk bij aan 'mediawijsheid'. Een extra reden om de publieke financiering eindelijk eens beter te waarborgen.

- WRR: *“De meningsvormingsfunctie en de platformfunctie op lokaal niveau moeten overigens wel worden onderscheiden van de voorlichtingsfunctie van de lokale overheid.”* De actuele discussie over de computerinbraak door voorlichters van het ministerie van Sociale Zaken toont pregnant aan dat deze zorg terecht wordt uitgesproken. De zwakke borging van publieke lokale omroep (ontoereikende publieke financiering, slechte toegang tot distributiemedia) maakt publieke lokale omroepen extra gevoelig voor inmenging door lokale overheden. Dat zien we gebeuren in subsidievoorwaarden, pogingen om door middel van coproductieovereenkomsten invloed uit te oefenen (en welke ondergefinancierde lokale omroep zou niet zwichten voor deze inkomstenbron als er op ander manier nauwelijks iets te financieren is ?) en druk op bestuurlijke samenstelling. De gemeentelijke geldstromen richting voorlichting zijn vele malen groter dan naar het ondersteunen van onafhankelijke lokale publieke media. Iedere wethouder zijn eigen weblog, maar de publieke lokale omroep heeft nauwelijks mogelijkheden daar onafhankelijke informatievoorziening en kritische interviews met diezelfde wethouder tegenover te stellen. De WRR stelt het zo: *“Overheidsvoorlichting, ook op het lokale niveau, neemt steeds grotere vormen aan, en ook daar is soms moeilijk zichtbaar wat de status en achtergrond van de 'boodschappen' is”.*

De brief van minister Plasterk, 5 oktober 2007

- De oplossing voor de problemen wordt door Plasterk gezocht in schaalvergroting van lokale omroepen (een onderzoek naar streekomroepen) en aanpassing van programmavoorschriften (nog een onderzoek). In 2003 heeft de OLON op verzoek van OCW en onder druk van de hele Tweede Kamer, een onderzoek gedaan naar de financieringsbehoeften van publieke lokale omroep. Daar moet eerst maar eens iets mee worden gedaan. De problemen van lokale omroepen worden niet veroorzaakt door 'schaalgrootte' (het gemiddeld aantal inwoners per lokale omroep stijgt al jaren door onder invloed van gemeentelijk herindeling, die groei gaat veel harder dan door de vorming van streekomroepen, lokale omroepen voor meer dan een gemeenten: de laatste 10 jaar is het aantal streekomroepen ongeveer gelijk gebleven.) of 'programmavoorschrift', maar door het ontbreken van voldoende publieke middelen en achterstelling in het beschikbaar krijgen van toereikende analoge en digitale zendmogelijkheden.

Het wetsvoorstel Financiering Lokale Omroep (Bakker/Van der Ham) om ervoor te zorgen dat de lokale omroepen in elk geval verzekerd worden van de GemeentefondsEuro staat op indienen. We spreken de verwachting uit dat dit wetsvoorstel dezelfde brede kamersteun krijgt als de vele moties en amendementen, die sinds 2000, de afschaffing van de omroepbijdrage, zijn ingediend. Die brede steun geeft ook hoop op snelle behandeling na indiening. Tegelijkertijd roepen we de kamer op om onderzoeken op het terrein van lokale omroepen in volgorde af te handelen: eerst meer publieke middelen op grond van het rapport "Investeren in kwaliteit" uit 2003, en dan maar weer eens publieke middelen steken in vervolgonderzoeken en nieuwe rapporten.

Lokale omroepen worden voortdurend achteraan in de rij gezet als het gaat om beschikbaarheid van zendmogelijkheden. Over de Zero Base operatie, waarin de FM geoptimaliseerd is om ruimte te scheppen voor meer commerciële omroepen, wordt gesproken alsof die al jaren geleden is afgerond. Echter, publieke lokale radio's wachten al vele jaren op optimalisatie van hun FM-frequenties. Ruim 130 lokale omroepen hebben jaren geleden al aangegeven dat hun zenders ontoereikend zijn, eind 2006 zou het Agentschap Telecom in het kader van het project 'Lokale Omroep (B)ether' daarvoor oplossingen aandragen, maar we zitten nog steeds te wachten op die oplossingen. Ondertussen worden er wel allerlei FM-frequenties 'gevonden' voor commerciële radio's en voor het dichtn van 'bereiksgaten' voor de landelijke en regionale publieke radio's. We zijn dit wachten meer dan beu.

De minster in zijn brief: *"De digitalisering heeft uiteraard ook gevolgen voor de lokale en regionale omroep. Misschien wel juist voor hen, omdat er allerlei nieuwe mogelijkheden zijn voor interactiviteit, voor dialoog met de burger, iets waar veel lokale en regionale omroepen al goed in zijn. Met de Multimediatelevisie krijgen zij net als de landelijke publieke omroep de ruimte om hun publieke opdracht multimediaal uit te voeren."* Maar... we worden vooralsnog uitgesloten van digitale omroep. Inmiddels heeft ruim 25 % van de kabelabonnees een digitaal pakket, waarop lokale omroep ontbreekt. Daarnaast groeit, met name in grote steden als Amsterdam, het aantal abonnees op digitale ethertelevisie snel. En ook digitale etherradio lijkt nu snel werkelijkheid te worden, maar in de recente beleidsvoornemens ten aanzien van DAB ontbreken garanties voor deelname daaraan door publieke lokale radio. De landelijke en regionale publieke omroep hebben wel toegang tot deze media en krijgen, als ze ook maar even een verzorgingsprobleempje melden, een extra FM-frequentie (of geld voor satellietuitzendingen). Publieke lokale omroepen worden op dit terrein duidelijk gediscrimineerd. En dat terwijl dat technisch en beleidsmatig niet nodig is: kabelnetten zijn met relatief lage kosten aan te passen voor digitale doorgifte lokale omroepen, er zijn op mogelijkheden voor digitale ethertv door op laag vermogen uit te zenden en in het kader van DAB is de L-Band zelfs speciaal kleinschalig gepland om digitale lokale radio mogelijk te maken. Maar telkens verschuilt de overheid, met name EZ, zich achter 'de markt' en weigert ze de ruimte te nemen om ook voor publieke lokale omroep toegang te garanderen: Europese regelgeving inzake must carry laat dat juist uitdrukkelijk toe als er cultuurpolitiek belangen op het spel staan.

Afsluitend:

Nederland mag trots zijn op zijn publieke lokale omroeplandschap, dat wordt wel eens vergeten. "The sector is probably one of the most mature in Europe." valt te lezen in het rapport 'The state of community media in Europe', dat in opdracht van het Europees Parlement onlangs verschenen is. Inmiddels worden in landen als Oostenrijk, Zwitserland, Frankrijk Engeland en Hongarije nieuwe landelijke financieringsvormen geïntroduceerd. Het is jammer dat door het uitblijven van afdoende financiering en de achterstelling bij beschikbaarheid van zendmogelijkheden deze koppositie bedreigd wordt.